

C. 242–247. URL: <http://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/BC-1.pdf#page=242> (дата звернення: 17.11.2019).

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 № 8073-Х : станом на 07.02.2019 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 17.11.2019).

Одержано 19.11.2019

УДК 342.951

Тетяна Дмитрівна БАРАНЮК,

курсант групи ФЗ-203 факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вадим Сергійович СЕЛЮКОВ,

доцент кафедри поліцейської діяльності

та публічного адміністрування факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

СУЧАСНІ МОДЕЛІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ВЕРИФІКАЦІЇ ОСІБ

Реалізації прав та отриманню послуг передуює процес встановлення особи, який зазвичай зводиться до простої перевірки документів. Однак коли паспортні документи видають вперше або їх необхідно замінити, встановлення особи відбувається шляхом співставлення поданих даних із даними з реєстрів. Через не наповненість Єдиного державного демографічного реєстру в Україні для цього досі використовують паперові картки, які зберігаються в обласних центрах. Через це з початком військового конфлікту держава втратила можливість ідентифікувати осіб у Донецькій, Луганській областях та АР Крим за звичайною процедурою, і вони змушені встановлювати особу через суд, що потребує додаткових часових та фінансових ресурсів. У таких умовах ефективним рішенням є розширення можливостей застосування адміністративної процедури. Надання послуг державних органів та приватних установ часто потребує встановлення

особи. Це пов'язано з тим, що реалізація багатьох прав та виконання обов'язків є персоналізованими: відкриття рахунку в банку, страхування, отримання субсидії, сплата штрафу, оформлення документів, звернення в суд. Встановлення особи складається з двох взаємопов'язаних процедур: ідентифікації та верифікації.

Ідентифікація – це встановлення особи шляхом порівняння наданих даних, у тому числі біометричних, з інформацією, наявною в реєстрах, картотеках базах даних.

Верифікація – це встановлення особи на основі даних, наданих особою, без звернення до відповідних ресурсів та баз даних. Ці процедури дозволяють дотримуватися принципу «одна людина – одна особа», який є основоположним при наданні ідентифікаційних документів населенню.

У світовій практиці вже мали місце випадки, коли в умовах кризи доводилось змінювати систему встановлення особи. Україні варто звернути увагу на цей досвід, а також на сучасні моделі ідентифікації.

Є дві системи ідентифікації: централізована та децентралізована, які відрізняються способом збору даних та їх зберігання.

Централізована модель (ЄС, США, Великобританія, Канада, Австралія)

Процедура проведення ідентифікації та верифікації в цих країнах характеризується високим рівнем застосування технологій. Усі дані зберігаються в цифровому вигляді в єдиному реєстрі, у якому діє one-record system, що дозволяє централізовано вносити туди зміни. Верифікацію та ідентифікацію проводять органи, наділені повноваженнями у сфері міграції та охорони правопорядку: поліція, міграційна служба, спеціальні органи документування.

При здійсненні ідентифікації та верифікації щоразу в обов'язковому порядку перевіряють ім'я, прізвище, місце та дату народження, громадянство, за потреби додатково також сімейний стан та родинні зв'язки. При застосуванні такої моделі випадки втрати даних про особу практично неможливі. Тому процес ідентифікації та верифікації застосовують здебільшого до іноземців та мігрантів. Процедуру здійснюють на підставі доказів документального характеру: паспортних документів, які визнає країна призначення;

паспортних документів, які не визнає країна призначення через невизнання відповідних територій; інших документів (водійське посвідчення, студентський квиток, свідоцтво про народження) чи їх копій. Зазвичай за браком паспортних документів, які визнає держава призначення, проводять додаткові заходи з ідентифікації чи верифікації. До них належить лінгвістичний аналіз, оцінка біологічного віку, дактилоскопія, фотоаналіз, ДНК-аналіз, інтерв'ю, перевірка реєстрів, запити до третіх країн.

**Децентралізована модель
(Колумбія, Шрі-Ланка, Гаїті, Індонезія, Грузія,
Молдова)**

Ця модель цікава історією своєї появи, оскільки її вводили в часи, коли відповідні країни зазнавали досвіду масового внутрішнього переміщення, спричиненого збройними конфліктами чи природними катаклізмами. У цих країнах традиція отримання ідентифікаційних документів є порівняно новою. Раніше дані збирали здебільшого не централізовано у формі запису в різноманітні «книжки» на місцевому рівні та зберігання «персональних карток» в картотеках на регіональному рівні. Як наслідок, така система не оновлювалася регулярно і була непристосована до обробки великих обсягів даних, обмін між реєстрами відбувався в ручному режимі, дані часто були відірвані від фактичного місця проживання. Тому всі документи видавали на місцевому рівні, але дані зберігали максимально централізовано – на регіональному, що дуже нагадує механізм, який діє в Україні. Таким чином, службовець на локальному рівні не має прямого доступу до документів і може отримати інформацію лише за запитом.

У разі необхідності проведення процедури ідентифікації чи верифікації органи виконавчої влади або спеціально створені органи (їх створюють здебільшого у разі потреби в одномоментній верифікації великої кількості людей) проводять внутрішні процедури та приймають докази без залучення судової гілки влади. До внутрішніх процедур належать запити на отримання копій виписок із сусідніх регіонів, якщо є така можливість, і співставлення різних реєстрів. Допустимими доказами вважають будь-які документальні докази, свідчення, особисту розписку чи підпис особи, яка звертається за верифікацією.

Грузія та Молдова зіштовхнулися з необхідністю проводити масову ідентифікацію внаслідок військових конфліктів та появи великої кількості внутрішньо переміщених осіб. Це підштовхнуло їх до введення централізованого реєстру та спрощення процедури ідентифікації шляхом розширення повноважень позасудових органів та переліку допустимих доказів.

Ідентифікацію в Молдові проводять за допомогою особистої декларації, яку слід підписувати в присутності працівників Центру державних інформаційних ресурсів (органу, відповідального за ведення реєстрів) або представників дипломатичних установ. Далі державні органи самі проводять перевірку, отримуючи інформацію з реєстрів, установ, опитуючи свідків. Для пришвидшення процедури особа може подати докази самотійно. У разі виникнення сумнівів щодо достовірності поданої інформації приймають рішення про неможливість проведення ідентифікації. У такому випадку особа повинна звернутися в суд.

У Грузії обов'язки ідентифікації були покладені на органи реєстрації громадянського стану та новостворену Агенцію з розвитку громадських послуг (Civil Services Development Agency), оскільки вони уповноважені вести відповідний реєстр. Процедура ідентифікації подібна до молдавської: особа подає особисту декларацію та за можливості наявні докази, з нею проводять інтерв'ю. Далі державні органи самотійно перевіряють подані дані та виносять рішення, яке можна оскаржити в судовому порядку.

Українська система ідентифікації особи перебуває на перехідному етапі та має ознаки обох моделей. Ми все ще використовуємо децентралізовані реєстри, які ускладнюють процес ідентифікації, але вже централізовано збираємо дані для поступового переходу на нову модель. Проте відкритим залишається питання, як саме проводити ідентифікацію: підсилити адміністративну процедуру чи все ж таки віддавати перевагу ідентифікації в судовому порядку.

Одержано 19.11.2019

